

Una nova caixa amb interrogants

Els consellers Antoni Castells, Joan Saura i Josep Hugué en una reunió de la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals.

Després de molts mesos de negociacions, especulacions i batesses polítiques, el Govern català ha donat el vistiplau a la proposta de reforma del model de finançament de les comunitats autònomes que ha de substituir l'acord PP-CiU del 2001. Partint de la base que és un model per a tots els territoris de règim comú i que, per tant, no és bilateral, i que no ofereix la sobirania fiscal de Catalunya amb la recaptació de la totalitat dels impostos, com sí que estableix l'Estatut aprovat pel Parlament de Catalunya el 30 de setembre del 2005, el model s'ha de valorar com un peix al cove més.

Xifres de Catalunya, no de Salgado. Ara bé, saber quant pesa aquest

El nou model de finançament ha d'aportar a Catalunya uns ingressos addicionals d'uns 3.800 milions d'euros el 2012. Però alguns punts de l'acord són interpretables, un fet que deixa oberta la porta a maniobres posteriors de l'estat. Per això, passat un temps, caldrà verificar si es compleix el principi d'ordinalitat i si el dèficit fiscal es redueix a una certa velocitat.

peix és, de moment, complicat. L'executiu espanyol encara no ha donat xifres concretes per a cada territori sobre quants milions addicionals els suposarà

el nou model. Mentrestant, el conseller d'Economia i Finances, Antoni Castells, ha ofert els càlculs oficials de la Generalitat: la projecció a partir dels

ingressos tributaris de l'estat reportaria a Catalunya 2.151 milions aquest any 2009, 2.692 milions el 2010, 3.196 milions el 2011 i 4.028 milions en el quart any. A aquesta darrera xifra s'hi arribaria si es produeix un creixement anual del tres per cent en els ingressos tributaris. Amb la situació actual, però, l'increment es reduiria a 3.687 milions d'euros el mateix any 2012.

Del primer al quart any sense avís. Quan la Cambra de Comerç i Foment del Treball, entre d'altres, es referien als coneguts 3.500 milions d'euros addicionals per a Catalunya, es referien sempre al primer any de l'aplicació del nou model, i no pas al quart, com finalment ha quedat establert. Seran, per tant, 1.400 milions menys d'allò que es considerava òptim per a Catalunya. També el PSC, ERC i ICV han acceptat aquest canvi de calendari, transportant les seves aspiracions del primer al quart any. Però, sigui com sigui, la xifra final que s'obtingui dependrà de l'aportació que faci l'estat cada any i també de l'evolució de l'economia. Si es recaptin menys impostos, els recursos disponibles també es reduiran, i l'estat podria no necessàriament compensar aquesta reducció a través dels fons de garantia i competitivitat. De fet, amb tots els models anteriors, pactats tant pel PSOE com pel PP, la trampa ha estat la mateixa: apujar la cistella d'impostos, creant la sensació de més sobirania financera per als governs, i després, en el cas de Catalunya, reduir el fons de suficiència –que ha de garantir que els serveis prestats en exclusiva per una comunitat disposen de recursos– per compensar l'increment de la cistella. Això va succeir amb el model del 1992 de Felipe González, amb el Pacte del Majestic del 1996 i amb el del 2001.

Solidaritat i dèficit fiscal. Una de les grans preocupacions del PSC, el partit majoritari del govern de Catalunya, era que el nou model mantingués la ge-

El Govern català estima que el 2012 Catalunya rebrà 4.028 milions d'euros addicionals pel nou finançament

nerosa solidaritat amb altres territoris de l'estat. En aquest sentit, també segons les estimacions de l'executiu català, l'aportació de Catalunya al fons de garantia dels serveis bàsics (recursos a la solidaritat) serà de 12.158 milions d'euros el 2012, que correspondrien al 75 % dels tributs recaptats per Catalunya, i que s'anivellarien per a educació, sanitat i serveis socials.

Els recursos no anivellats, els que es quedaria Catalunya per a gestionar directament sense passar per la caixa de Madrid, ascendirien a 4.053 milions, és a dir, el 25 % dels tributs. Amb aquests paràmetres, i al final del trajecte el 2012, els recursos totals que aportaria l'estat a les finances de la Generalitat se situarien en 16.904 milions d'euros, que inclourien el finançament de competències específiques de Mossos, presons, transport metropolità i Rodalies Renfe (583 milions d'euros fora de model).

En el model, però, no s'especifica quina reducció del dèficit fiscal aportarà el nou sistema. L'Estatut no garanteix que Catalunya no perdi llocs en el rànquing de finançament per capita un cop feta l'aportació a la solidaritat. S'anuncia que des del primer any Catalunya quedarà per sobre de la mitjana de finançament, però no ha quedat clar si és gràcies a les competències no homogènies, que per tant les altres comunitats no han d'assumir, com Mossos i presons.

El dèficit fiscal, segons la Fundació Irla, d'ERC, serà de 21.000 milions d'euros el 2009 i la xifra d'ingressos extres prevista és de 2.100. Una reducció del 10 %. El PSC parla d'una reducció d'un 25 % perquè en xifres del 2005 l'estat l'admet l'espòli en 13.800 milions.

Segons l'executiu català, l'estat ha promès que es passarà de l'índex de

finançament per capita del 95 % actual –100 és la mitjana– al 105%. Però, com ha alertat la majoria d'experts, situar-se en el 105 % no és cap garantia que Catalunya no perdi posicions, és a dir, que es compleixi el principi d'ordinalitat que estableix l'Estatut.

La professora de teoria econòmica i degana de la Facultat d'Econòmiques de la UB, Elisenda Paluzie, adverteix que “per justificar que Catalunya passarà a estar lleugerament per sobre de la mitjana es pren com a referència la situació actual calculada per l'estat sense homogeneïtzació competencial, que dona que Catalunya està ara només un punt per sota, a 99 punts respecte de la mitjana”, i sentència que “els càlculs que sempre ha fet servir la Generalitat són amb homogeneïtzació competencial i donen un índex de 94; per tant, es comparen índexs diferents.”

Ni una paraula del consorci. En el document aprovat pel Consell de Política Fiscal i Financera dimecres passat, no es fa cap referència al consorci amb participació paritària de l'Agència Tributària de Catalunya que segons l'Estatut, “es pot” transformar en l'administració tributària a Catalunya. Es preveu abordar aquesta qüestió més endavant, amb l'IVA minorista.

El model inclou un índex de ponderació de la població que perjudica Catalunya perquè no hi apareixen costos diferencials importants com el de la immigració, la població en situació de risc i les dimensions dels nuclis urbans, que sí que l'Estatut contemplava. Ara bé, el fet que per primera vegada la caixa catalana es quedi el 25 % dels impostos podria compensar aquest perjudici.

Aquestes són només les línies bàsiques del model. A la tardor, quan es voti la reforma de la Lofca, potser vindran les rebaixes. Això, si abans el Tribunal Constitucional no fica el nas en el capítol financer de l'Estatut...

Gemma Aguilera

La solidaritat de Catalunya el 2012 serà de 12.158 milions, que aniran al fons espanyol de garantia de serveis bàsics